

Колодізева Світлана Олегівна,
*аспірант кафедри управління фінансовими послугами,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна);*
Мовчан Олександр Вікторович,
старший менеджер корпоративного бізнесу, ПУАТ «ФІДОБАНК» (м. Харків, Україна)

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО ЛАНЦЮГА ФІНАНСУВАННЯ ОБІГОВОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Авторами висунуто ідею про доцільність використання показника рентабельності логістичного ланцюга в процесі управління кредитними послугами банку для досягнення компромісу між інтересами банку та його клієнтами і прийняття оптимальних рішень для всього логістичного ланцюга в цілому. Запропоновано формулу розрахунку показника рентабельності логістичного ланцюга R, використання якого однаковою мірою можливе в оцінці рентабельності таких видів короткострокового фінансування обігових коштів клієнта, як факторинг та овердрафт.

Ключові слова: логістичний ланцюг, кредитування, факторинг, овердрафт, показник рентабельності.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Динамічний розвиток вітчизняного ринку банківських послуг обумовлений чинниками зовнішнього та внутрішнього середовищ сучасних українських банків. До зовнішніх чинників можна віднести загострення конкурентної боротьби на ринку фінансових послуг, зростання потреб та вимог споживачів до якості банківського обслуговування, загальний дефіцит фінансових ресурсів. До внутрішніх чинників відносять активне впровадження та використання банками у своїй діяльності різноманітних інновацій і новітніх технологій.

Увага до потреб ринку фінансових послуг приділяється на державному рівні. Відповідно до Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2012 р. № 867-р було схвалено Стратегію реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки [17]. Метою схваленої Стратегії є забезпечення балансу прав та обов'язків фінансових установ і споживачів фінансових послуг, належного рівня надання таких послуг, а також забезпечення гарантії недоторканності прав споживачів фінансових послуг [17].

У сучасних умовах функціонування банків актуальності набуває питання організації банківського обслуговування таким чином, щоб забезпечити максимальне задоволення потреб споживачів, а також максимізацію прибутків банків. Особливого значення для банків набуває проблема пошуку нових, перспективних та дієвих підходів до управління банківськими послугами, які дозволять значно підвищити ефективність і результативність банківського обслуговування в умовах дефіциту фінансових ресурсів.

Процеси логістизації вітчизняної економіки та нагальність упровадження логістики (що пов'язана із включенням Індексу ефективності логістики (*LPI*) до методики агрегування макроекономічних даних національних економік, яка використовується за сприяння міжнародних організацій – Міжнародної фінансової корпорації [15] та

Всесвітнього банку [13]), означають, що одним із перспективних та дієвих підходів до управління банківськими послугами повинен стати логістичний підхід.

Таким чином, важливими науковими завданнями є всебічний аналіз перспективних напрямів упровадження та науково-методичні дослідження аспектів застосування логістичного підходу в процесі управління банківською діяльністю, спрямованою на процес надання банком послуг своїм клієнтам.

Практичними завданнями є впровадження основних теоретико-прикладних розробок логістики у банківську діяльність та процес управління банківськими послугами, що дозволить досягти раціонального управління всіма фінансовими та іншими (сервісними, трудовими тощо) потоками банку, які виникають у процесі банківського обслуговування клієнтів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальну основу досліджень проблематики запровадження та використання основних теоретико-прикладних засад логістики в управлінні банківською діяльністю складають праці таких зарубіжних науковців, як Р. Брейлі [3], О.А. Кролі [10], І.О. Проценко [12], Дж.Ф. Сінкі [14], М.П. Чернов [18], Н.О. Захарова [7], А.П. Горн [5]. Значний внесок у розроблення методологічних засад і практичних рекомендацій щодо управління банківською діяльністю на підставі логістичного підходу зробили такі вітчизняні науковці, серед яких варто відзначити О.В. Грушу [6], В.В. Смірнова [16], І.І. Біломістну [1], І.І. Борисенко [2] та ін. Зокрема, І.Г. Смірновим [16] було визначено сутність та особливості фінансово-банківської логістики як складової логістики послуг. О.В. Груша [6] у своїх дослідженнях окреслив напрямки банківської діяльності, запровадження логістичного підходу до управління якими є першочерговим завданням банків для забезпечення ефективності функціонування банківської системи України в цілому. У наукових працях І.І. Біломістної [1], І.І. Борисенко [2] висвітлено теоретичні та прикладні аспекти управління фінансовими ресурсами банківських установ за логістичним підходом.

Виділення не вирішених раніше питань, що є частиною загальної проблеми. Незважаючи на наявність публікацій, присвячених проблемам використання логістичного підходу в банківській діяльності, теоретико-прикладні аспекти управління банківськими послугами за таким підходом залишаються повністю не вирішеними та потребують подальших досліджень. Використання банками логістичного підходу в управлінні банківськими послугами спрямоване на підвищення якості банківського обслуговування; скорочення витрат фінансових ресурсів банку; досягнення оперативних, тактичних та стратегічних цілей функціонування банку; підвищення загального рівня конкурентоспроможності банківської установи на вітчизняному ринку банківських послуг [1; 2; 4; 8]. У цьому аспекті актуальності набуває питання удосконалення організації управління банківськими послугами на основі застосування логістичного підходу, причому важливе місце займає питання оцінки результативності банківської послуги з розміщення ресурсів, яка б одночасно враховувала ефективність такої операції як для клієнта, так і для банку.

Метою статті є розвиток та удосконалення методичних підходів до оцінки результативності банківського обслуговування з урахуванням упровадження в систему фінансового менеджменту банку логістичного підходу. Дослідження в рамках цієї мети повинні вирішити завдання розроблення відносного показника, використання якого дозволило б оцінити таку результативність, використовуючи в розрахунок відомі на певний момент часу показники діяльності банку, клієнта та фінансового ринку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Банківське обслуговування повинне ґрунтуватися на певних принципах ефективності та раціональності, що дозволить як самим банкам, так і клієнтам отримати низку вагомих переваг, що можливо за умов застосування логістичного підходу до управління банківськими послугами [4; 7; 8].

Як засвідчує аналіз наукової літератури [9; 11] щодо особливостей функціонування вітчизняного ринку банківських послуг, банківські установи надають своїм клієнтам широкий спектр різноманітних банківських послуг у вигляді банківських продуктів, що розроблені відповідно до вимог ринку.

Особливе місце серед таких банківських послуг займають кредитні послуги та продукти, оскільки надання фінансових ресурсів вітчизняним підприємствам є ключовим елементом функціонування економіки країни. При цьому ситуація, що склалася на ринку кредитних ресурсів, пов'язана із негативними наслідками фінансової кризи останнього десятиріччя, що призвело до значного зменшення обсягів кредитування реального сектору економіки. Тому доцільним для банків є удосконалення організації управління банківськими послугами, що забезпечить задоволення потреб вітчизняних підприємств у необхідних фінансових ресурсах за умов їх дефіциту та підвищення якості банківського обслуговування відповідно до вимог клієнтів, яке повинне відбуватися, на погляд авторів, на підставі використання логістичного підходу.

Аналіз вітчизняного ринку банківських послуг дозволив виявити основні кредитні послуги, що надаються банками клієнтам і які спрямовані на задоволення різних потреб клієнта в кредитних коштах у розрізі цільового призначення та строків кредитування. Нижче наведений перелік основних кредитних послуг, що надаються банками клієнтам, який є досить типовим для вітчизняного ринку [11].

Авторами не ставилося завдання класифікації таких послуг за якимись певними ознаками та надання вичерпних визначень відповідно до сутності операцій. Нижче наведений перелік, сформований шляхом аналізу відкритих банківських пропозицій (зокрема з інтернет-ресурсів):

- *послуги цільового фінансування.* Таке кредитування має разовий непоновлювальний коротко- або довгостроковий характер залежно від його цільового призначення, надається одним (у разі надання кредиту) або декількома (у разі надання непоновлювальної кредитної лінії) траншами та має певне цільове призначення для фінансування визначених господарських операцій;

- *послуга з надання поновлювальної кредитної лінії.* Це кредитування передбачає можливість отримання кредитних траншів клієнтом протягом певного часу в межах визначеного ліміту та є коротко- або довгостроковим залежно від його цільового призначення;

- *послуга овердрафту,* особливістю якої є те, що у разі виникнення у клієнта необхідності отримання грошових коштів банком допускається поява дебетового сальдо на поточному рахунку клієнта;

- *послуга факторингу,* що передбачає купівлю банком у позичальника права на отримання боргу з покупця за поставлену йому продукцію;

- *послуга фінансового лізингу,* що передбачає надання лізингодавцем (як правило, спеціалізованою компанією) у платне користування на визначений строк

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

лізингоодержувачу (клієнту) майна з правом або без нього подальшого викупу такого майна. Функція банку полягає у фінансуванні лізингодавця з метою придбання майна для подальшої передачі його у лізинг;

– *операції репо*, що полягають у купівлі банком у клієнта цінних паперів з обов'язковим їх зворотним викупом;

– *послуги врахування векселів*, що полягають у придбанні у векселевласника з дисконтом векселя винятково банком за грошові кошти до настання строку платежу за цим векселем;

– *авалювання векселів*. Цей вид кредитних послуг полягає у зобов'язанні банку оплатити вексель замість платника у разі його неплатоспроможності.

Усі вищезазначені послуги можна умовно розділити на дві групи за цільовим призначенням – фінансування обігових коштів клієнта та фінансування оновлення чи придбання його основних засобів. У статті розглянуті послуги кредитування обігового капіталу.

Під терміном «кредитна лінія» мають на увазі як поновлювальну, так і неоновлювальну лінію (кредит), що надається на поповнення обігових коштів.

Як засвідчує практика функціонування вітчизняних банків, незважаючи на те, що банківські установи пропонують доволі широкий спектр кредитних послуг для суб'єктів підприємницької діяльності, найбільш вживаними та зрозумілими кредитними послугами для клієнтів залишаються послуги цільового кредитування або надання кредитної лінії, послуги овердрафту.

Це пояснюється простотою надання таких послуг, а також зацікавленістю банків у максимальному збільшенні процентних доходів із мінімальними втратами часу та доволі негнучкими умовами надання інших, більш складних, банківських послуг, що не дозволяє, у свою чергу, пристосовувати конкретні банківські продукти до вимог кожного конкретного клієнта.

Але, незважаючи на таку ситуацію, останнім часом усе більшої популярності серед споживачів фінансових послуг набуває послуга факторингу [4], використання якої надає суб'єктам господарювання такі вагомні переваги, як прискорення оборотності оборотного капіталу, збільшення кількості покупців продукції, забезпечення конкурентоспроможності, можливість залучення додаткових позикових коштів та поліпшення платоспроможності.

Якщо факторинг є доволі новою послугою для вітчизняного фінансового ринку і лише набуває популярності серед суб'єктів підприємницької діяльності, то у розвинених європейських країнах така послуга вже давно набула значного поширення, про що свідчить статистика збільшення обсягів факторингових операцій по країнах [19]. Функціонування вітчизняного ринку факторингових послуг ускладнюється низкою проблем, серед яких, на погляд авторів, такі: недосконала технологія надання цієї послуги, висока ціна, відсутність обізнаності потенційних споживачів щодо сутності та переваг використання зазначеної послуги тощо.

Порівняння основних характеристик, особливостей та умов надання найбільш вживаних кредитних послуг, що надаються для фінансування обігових коштів підприємства, а саме – поновлювальної кредитної лінії, овердрафту та факторингу, наведено в табл. 1, де порівняно найбільш характерні риси цих продуктів, що пропонуються банками на вітчизняному фінансовому ринку.

Таблиця 1 – Умови надання короткострокового кредитування обігових коштів банками України

Характеристика послуги	Факторинг	Поновлювальна кредитна лінія	Овердрафт
Основна потреба, що задовольняється послугою	Фінансування обігових коштів прискоренням обігу дебіторської заборгованості; отримання комплексу додаткових послуг	Фінансування обігових коштів, забезпечення збільшення їх обсягів	Фінансування обігових коштів, покриття касових розривів
Термін кредитного траншу в рамках фінансування	20-90 днів	1 день-12 місяців	1-30 днів
Управління клієнтом кредитною заборгованістю в межах оформленого ліміту	Отримання траншів пов'язане з оформленням певного пакета документів (заяви про отримання, додаткової угоди, передачі пакета накладних тощо); погашення траншів потребує оформлення платіжного доручення або очікування надходження повної суми від дебітора		Фінансування надається простим оформленням клієнтом та виконанням банком платіжного доручення; погашення автоматичне за рахунок поточних надходжень
Витрати клієнта	Сталі – залежать від суми та строку погашення наданого траншу		Мінімізовані за рахунок гнучкого управління залишком заборгованості
Розмір фінансування	Залежить від кредитоспроможності клієнта і дебітора, але не перевищує 100% суми рахунка-фактури	Залежить від кредитоспроможності клієнта та потреби в обігових коштах	Залежить від кредитоспроможності клієнта та обсягів грошових надходжень на рахунок клієнта в банку
Сторони угоди	Банк, клієнт, дебітор	Банк, клієнт	
Джерело повернення коштів	Грошові надходження від дебітора (боржника)	Грошові надходження клієнта (позичальника)	
Аналіз кредитоспроможності	Дебітора (боржника), клієнта	Клієнта (позичальника)	
Ресурси, які звичайно залучаються	Поточні пасиви	Поточні пасиви або ресурси фіксованої строковості залежно від строку траншу	Поточні пасиви
Необхідність забезпечення	Ні	Так	Залежить від суми фінансування
Додаткові послуги	Ведення обліку; адміністрування, колекторинг заборгованості; консалтинг	Ні	Ні
Сегмент клієнтів	Клієнти, що здійснюють сталі поставки продукції з коротким терміном товарного кредиту	Кредитоспроможні клієнти	Клієнти, які мають диверсифіковані та регулярні надходження на рахунок
Переваги від використання послугою	Прискорення обігу оборотного капіталу; отримання додаткових послуг; отримання факторингу додатково до існуючого кредитного портфеля; хеджування ризиків клієнтів	Строки погашення траншів можуть бути значно довшими, ніж при використанні факторингу чи овердрафту	Хеджування ризиків ліквідності клієнта через покриття касових розривів

Із табл. 1 бачимо, що кожна з кредитних послуг має особливості та переваги для клієнтів, а саме, дані послуги охоплюють різні сегменти споживачів, вирізняється різними термінами фінансування тощо. Однак, незважаючи на те, що кредит, кредитна лінія та овердрафт є основними джерелами отримання необхідних для розвитку підприємства фінансових ресурсів, послуга факторингу, на погляд авторів, є перспективною фінансовою послугою з урахуванням сучасних умов господарювання підприємств. Перепонами щодо поширення послуги факторингу можуть вважатися її висока вартість, недосконалість технології надання та відсутність маркетингових заходів щодо її просування на ринку фінансових послуг.

Умови надання кредитних послуг банківськими установами лише частково відповідають вимогам суб'єктів господарювання, що обумовлює необхідність упровадження логістичного підходу в процес управління такими послугами з метою підвищення рівня та якості банківського обслуговування.

Логістичний підхід дозволяє розглядати управління банківською послугою як управління логістичним ланцюгом, що може містити послідовність від залучених фінансових ресурсів банком та їх розміщення у вигляді банківських послуг клієнту до створення та реалізації матеріального продукту чи послуги підприємством-клієнтом.

Застосування логістичного підходу до управління кредитними послугами банку дозволяє розглядати ефективність та результативність банківської послуги не лише з позиції банку, а й з позиції клієнта, який прагне отримати необхідні йому фінансові ресурси. Банк, у свою чергу, прагне збільшити свої доходи через розширення клієнтської бази, диверсифікації банківських послуг та збільшення своєї ринкової ніші.

На думку авторів, у процесі управління кредитними послугами банку доцільним є використання показника рентабельності логістичного ланцюга R . Під логістичним ланцюгом автори розуміють послідовність процесів, що передбачає трансформацію пов'язаних фінансових потоків суб'єктами (партнерами, банком та клієнтами) у процесі банківського обслуговування. На основі показника рентабельності логістичного ланцюга R пропонується здійснювати оцінку ефективності управління банківською послугою, що дозволить реалізувати системний підхід та досягти економічного компромісу інтересів усіх учасників процесу (кредитної угоди). Системний підхід, досягнення економічних компромісів, співпраця та інтеграція учасників логістичного ланцюга становлять логістичний підхід до організації управління банківськими послугами. Показник рентабельності логістичного ланцюга управління кредитними послугами банку R запропоновано розраховувати за формулою

$$R = \frac{P_b + P_c}{L_b + L_c} \cdot 100\%, \quad (1)$$

де P_b – прибуток банку за надання послуги клієнту; P_c – прибуток клієнта від отримання банківської послуги; L_b – витрати банку, пов'язані із наданням банківської послуги; L_c – витрати клієнта, пов'язані з отриманням банківських послуг.

Ефективність управління логістичним ланцюгом пов'язана із забезпеченням банком таких умов кредитування, за яких рентабельність логістичного ланцюга управління кредитними послугами банку R буде максимальною, тобто

$$R = \frac{P_b + P_c}{L_b + L_c} \rightarrow \max. \quad (2)$$

При цьому обмеження, що беруть до уваги при розрахунку такого показника, повинні мати вигляд.

1. Прибуток як банку, так і клієнта від проведення кредитної операції має бути більшим за нуль, тобто

$$P_b, P_c > 0. \quad (3)$$

2. Витрати банку та витрати клієнта, пов'язані із кредитуванням, не можуть мати від'ємне значення, тобто

$$L_b, L_c \geq 0. \quad (4)$$

Прибуток як банку, так і клієнта від проведення кредитної операції повинен бути задовільним та прийнятним для сторін угоди, а витрати банку та витрати клієнта, що пов'язані із кредитуванням, повинні бути мінімальними. При цьому прибуток банку за надання кредитної послуги клієнту P_b можна визначити за формулою

$$P_b = IM + FI - AE_b = II - IE + FI - AE_b, \quad (5)$$

де IM – сума процентної маржі банку за послугою; FI – сума комісійного доходу банку від надання послуги; AE_b – сума адміністративних витрат банку у процесі обслуговування; II – сума процентних доходів банку від надання послуги; IE – сума процентних витрат банку, пов'язаних із наданням послуги.

Прибуток клієнта від отримання кредитної послуги P_c пропонується розраховувати таким чином:

$$P_c = dTM - II - FI - AE_c = dTI - dTE - II - FI - AE_c, \quad (6)$$

де dTM – приріст валової маржі клієнта завдяки користуванню банківською послугою; AE_c – сума адміністративних витрат клієнта, пов'язаних із отриманням банківської послуги; dTI – приріст чистої виручки від реалізації у клієнта завдяки користуванню банківською послугою; dTE – приріст собівартості реалізованої продукції клієнта внаслідок користування послугою банку.

Витрати банку, пов'язані із наданням банківської послуги клієнту L_b , пропонується визначати за формулою

$$L_b = IE + AE_b, \quad (7)$$

де AE_b – сума адміністративних витрат банку у процесі обслуговування; IE – сума процентних витрат банку за надання послуги.

Витрати клієнта L_c , пов'язані зі сплатою за банківське обслуговування та іншими витратами, дорівнюють

$$L_c = II + FI + AE_c, \quad (8)$$

де II – сума процентних доходів банку від надання послуги; FI – сума комісійного доходу банку від надання послуги; AE_c – сума адміністративних витрат клієнта, пов'язаних із отриманням банківської послуги.

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

Таким чином, формула розрахунку показника рентабельності логістичного ланцюга R при управлінні кредитними послугами має такий вигляд:

$$\begin{aligned} R &= \frac{II - IE + FI - AE_b + dTI - dTE - II - FI - AE_c}{IE + AE_b + II + FI + AE_c} \cdot 100\% = \\ &= \frac{dTI - dTE - IE - (AE_c + AE_b)}{IE + II + FI + (AE_c + AE_b)} \cdot 100\%. \end{aligned} \quad (9)$$

У результаті математичних перетворень показник рентабельності логістичного ланцюга R при управлінні кредитними послугами можна подати у вигляді

$$R = \frac{dTI - dTE - IE - (AE_c + AE_b)}{2 \cdot IE + IM + FI + (AE_c + AE_b)} \cdot 100\%. \quad (10)$$

До переваг запропонованого показника рентабельності логістичного ланцюга R , що розраховується за формулою (10), можна віднести: при розрахунку показника враховуються сукупний дохід у ланцюгу, що складається із суми процентних та комісійних доходів банку та приросту чистого прибутку клієнта внаслідок отримання кредитної послуги, сукупні витрати ланцюга, які складаються із суми процентних витрат банку, пов'язаних із наданням клієнту відповідної послуги та суми адміністративних витрат як банку, так і клієнта; показники сукупного доходу та сукупних витрат банку та клієнта взаємозв'язані; прибуток ланцюга залежить від приросту доходу клієнта завдяки користуванню послугою та зростає у разі зменшення сукупних витрат банку та клієнта. Таким чином, показник R буде зростати за умови збільшення доходів та зменшення витрат усіх учасників ланцюга – і банку, і клієнта, що цілком відповідає їх економічним інтересам.

Висновки та перспективи подальших розробок за даним напрямом. Ключовими елементами в забезпеченні ефективності управління логістичним ланцюгом під час банківського обслуговування є: економічний ефект клієнта від користування кредитною послугою; її вартість для клієнта і для банку; технологія її надання, що впливає на рівень адміністративних витрат як банку, так і клієнта; рівень задоволення потреб клієнта у банківському обслуговуванні. Застосування розробленого авторами показника до оцінки рентабельності фінансування обігових коштів клієнта рівною мірою можливе в подальших дослідженнях таких видів короткострокового кредитування, як факторинг та овердрафт. При цьому така оцінка можлива саме як оцінка ефективності логістичного ланцюга фінансування обігових коштів, тобто процесу надання комплексної банківської послуги. Рентабельність ланцюга значною мірою залежить від приросту виручки від реалізації клієнта, що досягається у різний спосіб залежно від того виду короткострокового кредитування, який застосовується. Факторинг прискорює обіг дебіторської заборгованості, овердрафт збільшує обсяг обігових коштів. З огляду на це перспективними напрямками досліджень за даним напрямом можуть стати оцінювання ефективності логістичного ланцюга, виходячи зі специфіки кожного виду кредитування.

1. Біломістна І.І. Необхідність впровадження нового підходу до управління фінансовими ресурсами банку [Електронний ресурс] /І.І. Біломістна. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/Znprudps/2010_2/pdf/10biifbr.pdf

2. Борисенко І.І. Управління фінансовими ресурсами банківської установи на основі логістичного підходу / І.І. Борисенко // Збірник наукових праць Лівівничої академії наук України. – 2008. – №633. – С. 58-64.
3. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс; пер. с англ. – М. : Олимп-Бизнес, 1997. – 1120 с.
4. Внукова Н.М. Удосконалення організації факторингу в банку за логістичним підходом / Н.М. Внукова, Н.С. Опешко, С.О. Колодізева // Фінанси України. – №5(2012). – С. 68-77.
5. Горн А.П. Логистическая поддержка сферы нематериальных услуг (на примере банковских услуг) : автореф. дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.06 / А.П. Горн. – Самара, 2003. – 20 с.
6. Груша О.В. Підвищення ефективності банківської системи України за допомогою інструментарію логістики [Електронний ресурс] / О.В. Груша. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/Portal/natural/VNULP/Logistyka/2008>
7. Захарова Н.А. Логистика в банковском предпринимательстве: автореф. дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / Н.А. Захарова. – Санкт-Петербург, 2002. – 17 с.
8. Колодізева С.О. Особенности применения логистического подхода в управлении банковскими услугами [Електронний ресурс] / С.О. Колодізева. – Режим доступу: http://eco-conf.ru/files/EiEM/konf3/1/1_kolodizeva_svetlana_olegovna.pdf
9. Колодізева С.О. Визначення поняття «банківська послуга» за системним підходом / С.О. Колодізева // Бізнес Інформ. – 2013. – №3. – С. 269-272.
10. Кроли О.А. Товарная логистика в банковской деятельности / О.А. Кроли, А.В. Парфенов // Коммерция и логистика: сборник научных трудов. – 2001. – №1. – С. 9-12.
11. Малахова О. Основні напрямки розширення операцій банків з кредитно-розрахункового обслуговування клієнтів в умовах кризових явищ в економіці [Електронний ресурс] / О. Малахова // Галицький економічний вісник. – 2010. – №1(26). – С. 127-135. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Gev/2010_1/finance_and_credit_support/021.pdf
12. Проценко І.О. А ну-ка, песню нам пропой, веселый ветер // Инновационная логистика – перспективы и реалии / И.О. Проценко. – 2005. – №12. – С. 89-94.
13. Сайт Всесвітнього банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.worldbank.org>
14. Синки Дж.Ф. Управление финансами в коммерческих банках / Дж.Ф. Синки. – М. : Catallaxy, 1994. – 820 с.
15. Смерічевська С.В. Вектор розвитку організаційних форм логістизації національної економіки в Україні [Електронний ресурс] / С.В. Смерічевська. – Режим доступу: soskin.info/userfiles/file/.../Smerichevska.doc
16. Смірнов І.Г. Фінансово-банківська логістика: регіональний вимір [Електронний ресурс] / І.Г. Смірнов. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Esg/2008_58/8.pdf
17. Стратегія реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки від 31.10.2012 р. № 867-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/867-2012-p>. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/867-2012-%D1%80>
18. Чернов Н.П. Особенности применения логистики в сфере банковских услуг : автореф. дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.06 / Н.П. Чернов. – Самара, 2000. – 10 с.
19. Factors Chain International [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fci.nl/about-fci/statistics/total-factoring-volume-by-country-last-7-years>

С.О. Колодізева, аспірант кафедри управління фінансовими послугами, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (г. Харків, Україна);

А.В. Мовчан, старший менеджер корпоративного бізнесу, ПУАО «ФІДОБАНК» (г. Харків, Україна)

Методический подход к оценке рентабельности логистической цепи финансирования оборотного капитала предприятий

Авторами выдвинута идея о целесообразности использования показателя рентабельности

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

логистической цепи в процессе управления кредитными услугами банка для достижения компромисса между интересами банка и его клиентов и принятия оптимальных решений для всей логистической цепи в целом. Предложена формула расчета показателя рентабельности логистической цепи R , использование которого равной мерой возможно в оценке рентабельности таких видов краткосрочного финансирования оборотных средств клиента, как факторинг и овердрафт.

Ключевые слова: логистическая цепь, кредитование, факторинг, овердрафт, показатель рентабельности.

S.O. Kolodizieva, PhD Student of the Department of Financial Services Management, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Kharkiv, Ukraine);

O.V. Movchan, Senior Manager of Corporate Business, PJSC «FIDOBANK» (Kharkiv, Ukraine)

Methodical approach to profitability evaluation of logistic chain of enterprise's trading capital financing

The aim of the article. The aim of the article is the development and improvement of methodical approaches to evaluation of productivity of bank servicing taking into account introduction of the logistic approach to bank's financial management. These researches suppose to solve such task as the creation of the relative index which application would allow to estimate above-mentioned productivity by using in calculations known indicators of bank's, client's and financial market's activity.

The results of the analysis. In modern competitive environment of banking system it is accruing the particular importance of the problem of search of new, perspective and effective approaches to banking services management, which are directed to full satisfaction client's needs and maximizing bank's profit and allowed to considerably increase the efficiency and productivity of above-mentioned services in the conditions of financial resources deficiency. One of such approaches is logistic approach which allows to reach optimal management of all bank's streams, first of all financial streams. The important scientific task represents in scientific and methodical researches of application of the specified approach to management of bank activity. Despite of sufficient scientific researches devoted to the above problems, methods of evaluation of the efficiency of banking services connected with financial resources utilization, and which are considers the general productivity of all deal's participants, aren't fully studied. According to authors it is expedient the logistic chain profitability index's application to bank's credit services management for achievement of compromise between bank's and its client's interest and optimal decision-making in logistic chain as a whole. As the logistic chain authors present the sequence of the processes which are assuming the transformation of interconnected financial streams by subjects of bank crediting. Authors offer the formula of calculation of logistic chain profitability index which represents the relation of cumulative profit of bank and client on providing / using the crediting service to cumulative expenses of bank and client connected with providing/using such service. Further mathematical transformations of the specified formula show dependence of cumulative profit primary on increase of client's sales, caused by client's usage of the crediting service corrected on cost of sales of deal's participants. Cost of sales includes increases client's cost of sales connected with usage of crediting by the client, bank's interest expenses connected with financial resources utilization and bank's and client's administrative expenses, connected with providing / using the crediting service.

Thus, the restrictions taken into account at calculation of such index are: profit as bank as client from such crediting service there have to be more than zero; expenses as bank as client, connected with crediting service, can't be negative; profit as bank as client has to be reasonable and appropriate for each party of the deal and have to aim to a maximum, expenses of each of the parties have to aim to a minimum.

Conclusions and directions of further researches. Advantages of the index offered in article are: for calculation of index cumulative bank's and client's income and expenses are used; profit of a chain depends on client's sales increases by using crediting service and grows in a case of reduction of cumulative expenses of bank and client, the increase of this index is possible through condition of increase in the income and reduction of expenses of all participants of a chain that completely corresponds to their interests.

Application of the index developed by authors can be used in evaluation of profitability of factoring and overdraft as enterprise's trading capital financing.

Keywords: logistic chain, crediting, factoring, overdraft, profitability index.

1. Bilomistna, I.I. (2010). *Neobhidnist vprovadzhennia novoho pidhodu do upravlinnia finansovymu resursamy banku [The necessity of implementation of a new approach to the bank's financial management]*. Retrieved from <http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/Znpnr.pdf> [in Ukrainian].
2. Borysenko, I.I. (2008). *Upravlinnia finansovymu resursamy bankivskoi ustanovy na osnovi lohisticnoho pidhodu [The management of bank's financial resources which is based on logistic approach]*. *Zbirnyk naukovykh prats Lisivnychoi akademii nauk Ukrainy – Scientific researches bulletin of Forests Academy of Sciences of Ukraine*, 633, 58-64 [in Ukrainian].
3. Brealey, R. (1997). *Printsipy korporativnykh finansov [Principles of corporate finances]*. Moscow: Olimp-Business [in Russian].
4. Vnukova, N.M. (2012). *Udoskonalennia orhanizatsii faktorynhu v banku za lohistychnym pidhodom [Improvement of factoring in the bank by the logistic approach]*. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 5, 68-77 [in Ukrainian].
5. Gorn, A.P. (2003). *Lohisticheskaia podderzhka sfery nematerialnykh usluh (na primere bankovskikh usluh) [Logistical support of the intangible services sphere (on the example of banking services)]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Samara [in Russian].
6. Hrusha, O.V. (2008). *Pidvyshhennia efektyvnosti bankivskoi systemy Ukrainy za dopomohoiu instrumentarii lohistyky [Improving the efficiency of Ukraine's banking system by logistic tools]*. Retrieved from <http://www.nbu.gov.ua/Portal/natural/VNULP/Logistyka/2008> [in Ukrainian].
7. Zaharova, N.A. (2002). *Lohistika v bankovskom predprinimatelstve [Logistics in bank business]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Saint-Petersburg [in Russian].
8. Kolodizeva, S.O. (2012). *Osobennosti primeniia lohisticheskoho podhoda v upravlenii bankovskimi usluhami [Features of application of logistic approach in banking services management]*. Retrieved from http://eco-conf.ru/files/EiEM/konf3/1/1_kolodizeva_svetlana_olegovna.pdf [in Russian].
9. Kolodizeva, S.O. (2013). *Vyznachennia poniattia «bankivska posluha» za systemnym pidhodom [The definition of «banking service» by systemic approach]*. *Business Inform – Business Inform*, 3, 269-272 [in Ukrainian].
10. Kroli, O.A. (2001). *Tovarnaia lohistika v bankovskoi dehatelnosti [Commodity logistics in banking]*. *Kommertsii i lohistika – Commerce and Logistics*, 1, 9-12 [in Russian].
11. Malahova, O. (2010). *Osnovni napriamky rozshyrennia operatsii bankiv z kredytno-rozrahunkovoho obsluhovuvannia kliientiv v umovakh kryzovykh yavlyshch v ekonomitsi [The main directions of expansion of banking credit and settlement services transactions for clients in terms of the economic crisis]*. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galych scientific bulletin*, 1(26), 127-135. Retrieved from http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Gev/2010_1/finance_and_credit_s1.pdf [in Ukrainian].
12. Protsenko, I.O. (2005). *A nu-ka, pesniu nam propoi, veselyi veter [Sing a song to us, merry wind]*. *Innovatsionnaia lohistika – perspektivy i realii – Innovative logistics – prospects and realities*, 12, 89-94 [in Russian].
13. *The World Bank Official Site*. Retrieved from <http://data.worldbank.org> [in English].
14. Sinki, J.F. (1994). *Upravlenie finansami v kommercheskikh bankakh [Commercial bank financial management]*. Moscow: Catallaxy [in Russian].
15. Smerichevska, S.V. (n.d). *Vektor rozvytku orhanizatsiinykh form lohistyziatsii natsionalnoi ekonomiky v Ukraini [Vector of organizational forms of national economics logisticization in Ukraine]*. Retrieved from <http://soskin.info/userfiles/file/.../Smerichevska.doc> [in Ukrainian].
16. Smirnov, I.H. (2008). *Finansovo-bankivska lohistyka: rehionalnyi vymir [Finance and banking logistics: regional dimension]*. Retrieved from http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Esg/2008_58/8.pdf [in Ukrainian].
17. *Stratehiia reformuvanna systemy zahystu prav spozhyvachiv na rynkah finansovykh posluh na 2012-2017 roky vid 31.10. 2012 r. № 867-r [Strategy for reform of consumer protection in financial services markets for 2012-2017, № 867-R]*. (2012). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/867-2012-p.http://zakon2> [in Ukrainian].
18. Chernov, N.P. (2000). *Osobennosti primeniia lohistiki v sfere bankovskikh usluh [Features of the application of logistics in banking]*. *Extended abstract of candidate's thesis*. Samara [in Russian].
19. *Factors Chain International*. Retrieved from <http://www.fci.nl/about-fci/statistics/total-factoring-volume-by-country-last-7-years> [in English].

Отримано 15.02.2014 р.